

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунальної установи «Любомирівський психоневрологічний інтернат»
Запорізької обласної ради**

27.02.2024

м. Запоріжжя, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.02.2024 групою НПМ здійснено відвідування комунальної установи «Любомирівський психоневрологічний інтернат» Запорізької обласної ради (далі – інтернат, заклад, ПНІ)

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Волков Михайло Валерійович – представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Запорізькій області (керівник групи НПМ);

Бізденежний Сергій Романович – представник громадської організації;

Піка Юрій Олександрович – представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Жовтнева (Степова), буд. 27, с. Любомирівка, Вільнянський р-н, Запорізька обл., 70026.

Згідно з Положенням про Комунальну установу «Любомирівський психоневрологічний інтернат» Запорізької обласної ради, затвердженим рішенням Запорізької обласної ради від 09.10.2017 № 43, інтернат є стаціонарним інтернатним закладом для соціального захисту, що утворюється для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря психіатра не протипоказане перебування в інтернаті (далі - підопічні).

Заклад розрахований на перебування орієнтовно 180 осіб. На день відвідування у ПНІ перебувало 222 особи, з них чоловіків – 85, жінок – 137. Серед підопічних – 69 осіб визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними, з яких 34 підопічних перебувають під опікою інтернату.

Особи, яким встановлено групи інвалідності – 209, 8 підопічних – ліжкові хворі, 35 підопічних відносяться до маломобільних груп населення.

Окрім того, із загальної кількості підопічних інтернату 68 є внутрішньо переміщеними особами.

Штатна чисельність працівників інтернату складає 118,50 штатних одиниць, з яких 67 - медичний персонал.

До посадових інструкцій працівників інтернату включено пункт про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

У 2023 році померло 30 підопічних ПНІ. За період з 01.01.2024 по 27.02.2024 померло 3 підопічних.

Витрати на харчування на одну особу в день у ПНІ складають 144,54 грн, а витрати на медикаменти на одну особу в день складають 7,60 грн.

Заклад має чотири житлові корпуси. На території облаштовані криті альтанки, лави для відпочинку (фото 1, 2).

Підопічні забезпечені медикаментами, підгузками, сезонним одягом.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.08.2018 № 1536 заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, терапевтична стоматологія, терапія, психіатрія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

У всіх підопічних закладу наявні декларації з сімейними лікарями, що дає їм можливість отримувати лікарські засоби за програмою медичних гарантій.

Лікарі, які працюють у ПНІ, забезпечені миючими і дезінфікуючими засобами та засобами індивідуального захисту в достатній кількості.

Групою НПМ відмічено задовільний рівень дотримання санітарно-гігієнічних вимог та дезінфекційних заходів в житлових приміщеннях.

Підопічні мають можливість користуватися власними речами та можуть вільно пересуватися корпусом та територією закладу.

Корпуси обладнані автоматичною пожежною сигналізацією та ведеться облік наявних вогнегасників.

Керівництвом ПНІ затверджено детальний план дії на випадок надзвичайних ситуацій.

У підопічних інтернату є доступ до ліжок протягом дня.

Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах закладу задовільне.

Підопічні залучаються до трудової терапії та адміністрацією установи забезпечено дозвілля підопічних.

Відповідно до розпорядку дня підопічних забезпечується 4-х разове харчування (сніданок 8:10-9:10 год.; обід 12:10-13:40 год.; полуденок 16:00-16:30 год. та вечеря 18:00-19:00 год.). Разом з цим такий графік прийому їжі для підопічних суперечить п. 3.2.3. Положення КУ «Любомирівський психоневрологічний інтернат» ЗОР (далі по тексту – Положення), затвердженого рішенням Запорізької обласної ради від 09.10.2017 № 39.

За вмістом особових справ підопічних установа укладає з кожним підопічним договір надання соціальної послуги стаціонарного догляду.

Під час відвідування відбулося спілкування з 30 підопічними та 7 працівниками закладу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Пунктом 4 Порядку тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх повернення за місцем постійного проживання (перебування), а в разі виїзду за межі України - в Україну, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 546 (далі – Порядок), передбачено серед іншого, що під час воєнного стану в обов'язковому порядку здійснюється тимчасове переміщення (евакуація) дітей та осіб, які цілодобово перебувають у закладах, розташованих на відстані менш як за 2 кілометри від суб'єктів господарювання, що мають важливе значення для національної економіки і оборони держави, віднесених до відповідних категорій цивільного захисту (особливої

важливості, першої чи другої), та/або менш як за 100 кілометрів від адміністративної межі між тимчасово окупованою територією та іншою територією України, де не ведуться бойові дії, лінії бойового зіткнення, або менш як за 50 кілометрів від державного кордону України з Російською Федерацією, Республікою Білорусь. На час воєнного стану такі заклади за умови наявності захисних споруд цивільного захисту, споруд подвійного призначення, придатних для укриття дітей та осіб, можуть провадити діяльність, пов'язану з наданням освітніх, соціальних, медичних, реабілітаційних та інших послуг без зарахування дітей та осіб на цілодобове перебування.

У разі неможливості забезпечити тимчасове переміщення (евакуацію) дітей та осіб в межах області, м. Києва за місцем постійного розташування закладу Нацсоцслужба, Мінсоцполітики, МОН, МОЗ, МВС, Міноборони, Мінмолодьспорт, МКІП (залежно від підпорядкування (сфери управління) закладів) визначають обласну, Київську міську військову адміністрацію або заклад державної форми власності, що забезпечить розміщення таких дітей та осіб на період тимчасового переміщення (евакуації).

Групою НПМ встановлено, що підопічні фактично знаходяться на відстані менше 60 км від лінії бойового зіткнення на території Запорізької області, що становить постійну загрозу їх життю та порушує встановлені Порядком вимоги.

2. Групою НПМ встановлено, що у ПНІ наявне підвальне приміщення, яке використовується як укриття, проте переміщення осіб з інвалідністю та маломобільних груп підопічних ускладнено через відсутність облаштованого пандусу. Адміністрацією інтернату надано пояснення, що станом на момент перевірки вже ведуться ремонтні роботи задля усунення зазначеного недоліку (фото 13).

3. Групі НПМ не було надано затверджений детальний план заходів з евакуації в разі виникнення загрози збройних конфліктів (із районів можливих бойових дій у безпечні райони).

4. Пожежна сигналізація одного з корпусів потребує ремонту та виявлені випадки несвоєчасного обслуговування вогнегасників (фото 9).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

5. Під час вивчення медичної документації встановлено, що медичні картки підопічних ведуться неналежним чином, зокрема у закладі не ведеться медична картка амбулаторного хворого (форма № 025/о), яка затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 №2110. Натомість медичні працівники ведуть карти у вигляді довільної форми «Історія хвороби», що не відповідає вимогам чинного законодавства, про що групою НПМ проінформовано адміністрацію інтернату.

6. У порушення Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 003-6/о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення і на присутність або участь учасників освітнього процесу», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110, в поодиноких випадках в Інтернаті відсутні підписані підопічними бланки інформованої добровільної згоди на проведення діагностики та лікування.

Зазначене може свідчити про відсутність інформованості підопічних (опікунів підопічних) щодо застосування до них методів діагностики, профілактики та лікування

і порушує статтю 43 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

7. За інформацією медичних працівників медичний огляд підопічних здійснюється за потреби (за вимогою підопічного), а не один раз на рік. Така ситуація обґрунтована тим, що через воєнний стан не можливо забезпечити такий огляд. Вказані обставини свідчать про порушення медичних прав підопічних, а також п. 3.5 Положення установи.

8. Призначення лікарів, які зафіксовані в «історіях хвороби» не відображається в листку призначень середнім медичним персоналом, тому можна вважати що призначення не виконуються.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

9. Душова кімната у прально-лазневому комплексі є спільною та не обладнана жодними засобами розмежування або забезпечення приватності, що є порушенням пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

10. Групою НПМ встановлено, що в деяких випадках одяг, взуття, постільна білизна та інший м'який інвентар не промарковано та не персоналізовано відповідними інвентарними номерами, закріпленими за підопічними.

Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

11. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах підопічних, що є порушенням норм житлової площі на особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі - ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, площа однієї з кімнат не перевищує 20 м², а сама кімната розрахована на 6 осіб. Відтак на одну особу припадає менше 4 м² (фото 5, 11, 12).

Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м²).

12. Не всі підопічні забезпечені в повній мірі твердим інвентарем відповідно до розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857. Так, у деяких кімнатах не в достатній кількості є столи, стільці тверді, тумбочки приліжкові, шафи (фото 5, 12).

13. Під час відвідування встановлено відсутність в деяких випадках забезпечення в повному обсязі м'яким інвентарем, зокрема матрацами. Зі слів адміністрації, зазначені випадки обумовлені необхідністю провітрювання та прання матраців, проте на заміну тимчасово вилученим матрацам не було надано заміну (фото 7, 8).

14. При дослідженні умов зберігання продуктів харчування виявлено відсутність температурного контролю та занедбаність підвального приміщення складу для зберігання продуктів харчування із забезпеченням відповідних температури і вологості

(через порушення умов вологості виявлено велику кількість овочів, які запліснявілі і зберігаються разом з іншими овочами, що може призвести до отруєння підопічних)(фото 3, 14).

15. На момент проведення відвідування складене перспективне меню на 10 днів, однак, зазначене меню потребує доопрацювання із врахуванням натуральних добових норм харчування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики».

16. Підопічні, які мають власні мобільні телефони, не забезпечені вільним доступом до мережі Інтернет, через переважну відсутність мобільного зв'язку на території інтернату.

17. Щоденний контроль над відсутністю шкіряних грибкових та гнійничкових захворювань працівників кухні, перед початком їх роботи здійснюється за відсутності фактичного огляду медичним працівником (працівник сам ставить підпис під відсутністю в нього таких захворювань).

18. У харчоблоці закладу не забезпечується в повному обсязі проведення дезінфекції шляхом знезараження поверхонь, у відповідності до вимог Санітарно-протиепідемічні правилами і норми використання ультрафіолетового бактерицидного випромінювання для знезараження повітря та дезінфекції поверхонь в приміщеннях закладів охорони здоров'я та установ/закладів надання соціальних послуг/соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 06 травня 2021 року № 882.

19. Бракеражного журналу при здійсненні відвідування на місці не було, зі слів працівників кухні він знаходиться у дістичної медичної сестри, яка на час здійснення моніторингового відвідування перебувала на лікарняному.

Порушення права на належні соціальні послуги (Закон України «Про соціальні послуги»).

20. Складені і наявні індивідуальні плани надання соціальної послуги є не повними і не відповідають вимогам Розділу IV «Складання індивідуального плану надання соціальної послуги стаціонарного догляду» наказу Міністерства соціальної політики від 29.02.2016 року № 198.

Крім того, не вбачається будь-який перегляд індивідуальних планів взагалі від початку їх складання (зарахування підопічного до установи), чого не може бути з огляду на зміну потреб підопічного протягом життя і перебування в установі.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Запорізькій обласній державній адміністрації:

опрацювати питання можливості тимчасового переміщення (евакуації) підопічних інтернату в межах області та у разі неможливості, ініціювати перед Нацсоцслужбою та Мінсоцполітики питання визначення обласної військової адміністрації або закладу державної форми власності, що забезпечить розміщення таких осіб на період тимчасового переміщення (евакуації);

здійснювати контроль за усуненням недоліків, вказаних у звіті групи НПМ.

**2. Комунальній установі «Любомирівський психоневрологічний інтернат»
Запорізької обласної ради забезпечити:**

завершення облаштування пандусу до укриття інтернату;
належне функціонування пожежної сигналізації та своєчасне обслуговування та заміну вогнегасників;

врахування натуральних добових норм харчування, під час формування дієтичного та перспективного меню;

контроль за зберіганням продуктів харчування в підвальних приміщеннях інтернату;

посилення контролю за відсутністю шкіряних грибкових та гнійничкових захворювань у працівників кухні перед початком їх роботи;

вжиття заходів для забезпечення встановлення штор чи інших засобів, які забезпечують приватність у душових кімнатах пральне-лазневому комплексу;

ведення медичної документації, в спосіб передбачений законодавством та отримання інформованої добровільної згоди на проведення діагностики та лікування;

посилення контролю за виконанням призначення лікарів середнім медичним персоналом;

опрацювання можливості та вжиття заходів щодо дотримання норм житлової площі на особу;

підопічних м'яким та твердим інвентарем в межах встановлених норм, в тому числі своєчасну їх заміну

перегляд та контроль за виконанням індивідуального плану надання соціальної послуги стаціонарного догляду;

вжиття заходів щодо усунення інших недоліків визначених у цьому звіті та запобігання порушень прав підопічних, під час перебування в інтернаті.

Додатки: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини у Запорізькій області**

Михайло ВОЛКОВ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

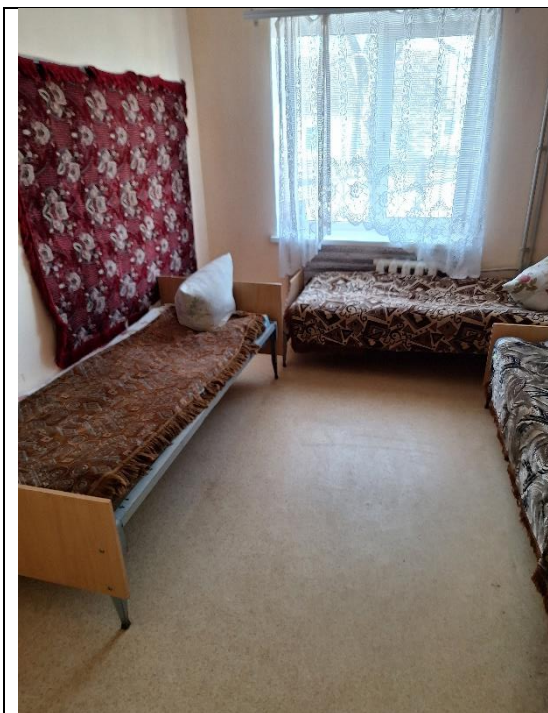

Фото 7

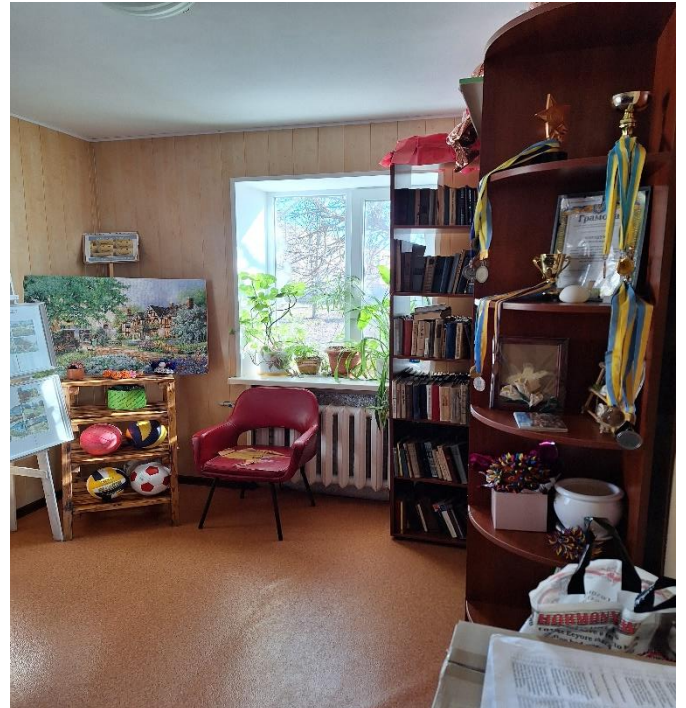
Фото 8

Фото 9

Фото 10

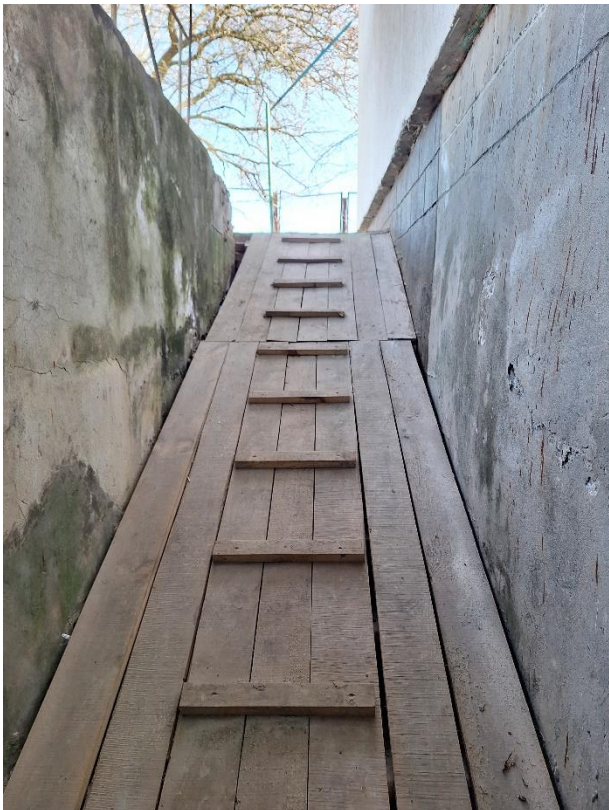
Φοτο 11

Φοτο 12

Φοτο 13

Φοτο 14

